

# Utjecaj dizajnerice Vivienne Westwood na razvoj kolekcije ženskih suknji

---

Vragović, Laura

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:201:053067>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-21**



Repository / Repozitorij:

[Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository](#)



SVEUČILIŠTE U ZAGREBU  
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET  
Zavod za odjevnu tehnologiju

## ZAVRŠNI RAD

UTJECAJ DIZAJNERICE VIVIENNE WESTWOOD NA  
RAZVOJ KOLEKCIJE ŽENSKIH SUKNJI

STUDENTICA: Laura Vragović

Zagreb, lipanj 2024

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA:

Zavod za odjevnu tehnologiju

Modul: Modni dizajn

Broj stranica: 65

Broj slika: 57

Broj literaturnih izvora: 10

Članovi povjerenstva:

1. Izv. prof. dr. sc. Ksenija Doležal, predsjednica
2. Izv. prof. dr. sc. Blaženka Brlobašić Šajatović, članica
3. Izv. prof. dc. Sc. Irena Šabarić, članica
4. Doc. art. Josipa Štefanec, zamjenik članice

Datum predaje: 4.9.2024.

Datum obrane: 9.9.2024.

## SAŽETAK

Ovaj rad bavi se istraživanjem životnog rada dizajnerice Vivienne Westwood, koja će ujedno biti i inspiracija za kolekciju ženskih suknji sa glavnim elementima njenog stila, te će na kraju jedan od modela biti realiziran. Kroz ovaj rad pokušat ću pobliže objasniti njezino značenje u modi, kakav je utisak napravila kod ljudi, promijenila mnoga mišljenja i inspirirala mnoge buduće dizajnere. Zašto sam baš nju odabrala kao inspiraciju najbolje će pokazati praktični dio, gdje ću iz rabljene odjeće i ostataka materijala izraditi suknju inspiriranu pank stilom, šaljući poruku koju je htjela poslati i ova velika dizajnerica. Vivienne Westwood, dizajnerica koja me inspirirala na mnogo načina, a jedan od njih, koji smatram i najbitnijim, je to da se smanji utjecaj brze mode i masovne proizvodnje, te se vratimo na ekološki prihvatljive materijale i promjenu načina na koji moda funkcionira u nadi da se spasi i očuva naš planet.

Ključne riječi: punk, brza moda, zaštita okoliša

## SUMMARY

This work deals with the research of the life work of the designer Vivienne Westwood, who will also be the inspiration for the collection of women's skirts with the main elements of her style, and eventually one of the models will be realized. Through this work, I will try to explain in more detail its meaning in fashion, what impression it made on people, changed many opinions and inspired many future designers. Why I chose her as my inspiration will be best demonstrated by the practical part, where I will make a skirt inspired by punk style from used clothes and leftover materials, sending the message that this great designer also wanted to send. Vivienne Westwood, a designer who inspired me in many ways, and one of them, which I consider the most important, is to reduce the influence of fast fashion and mass production, and let's go back to environmentally friendly materials and change the way fashion works in the hope that save and preserve our planet.

Keywords: punk, fast fashion, environmental protection

# Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. TEORIJSKI DIO.....	2
2.1. O Vivienne Westwood.....	2
2.1.1. Početak punk mode.....	3
2.1.2. SEX butik i Sex Pistols .....	5
2.1.3. Politički aktivizam i ekološka osviještenost.....	7
2.1.4. Utjecaj na mlade.....	10
2.1.5. Utjecaj na visoku modu.....	11
2.1.6. Današnji dizajneri inspirirani Vivienne Westwood.....	15
3. EKSPERIMENTALNI DIO.....	22
3.1. Ženska kolekcija suknji inspirirana punk modom.....	23
3.2. Konstrukcija i modeliranje odabranog modela.....	43
3.2.1. Konstrukcijske mjere po vlastitim mjerama.....	43
3.2.2. Konstrukcija kroja suknje.....	44
3.2.3. Modeliranje suknje.....	45
3.2.4. Krojni dijelovi.....	46
3.2.5. Krojni dijelovi sa šavnim dodatcima.....	47
4. IZRADA ODABRANOG MODELA.....	48
5. ZAKLJUČAK.....	54
6. LITERATURA.....	55

# 1. UVOD

Završni rad na temu 'Utjecaj dizajnerice Vivienne Westwood na kolekciju ženskih suknji' sastoji se od dva dijela, teorijski i praktični dio.

Teorijski dio sadržava biografiju dizajnerice, njen utjecaj na modu tada i danas, koliki je utjecaj ostavila na mlađe i starije generacije, te uspostavila svijest o bitnim pitanjima kao što su klimatske promjene i prekomjerne potrošnje, zatim razvoj svojevrsnog stila kroz povijest, utjecaj na politiku i društvo, te kakav je ekološki utjecaj ostavila u modnoj industriji.

Za praktični dio kreirati će se kolekcija ženskih suknji inspiriranih opusom dizajnerice sa ključnim elementima koji dočaravaju njezin stil. Odabrati će se najbolji model iz kolekcije, napraviti će se konstrukcija suknje po vlastitim mjerama, te će se modelirati kako bi se dobio željeni oblik. Naglasak želim staviti na materijale koje ću koristiti sa ciljem da osvijestim pojedince kako ne treba puno da bi nešto izgledalo dobro, te da se uz malo mašte može kombinirati mnogo više nego sa punim ormarom odjeće. Iz tog razloga ne želim kupovati nove materijale, nego ću se poslužiti starom i korištenom odjećom i ostacima materijala koji će mi poslužiti za kreiranje uzoraka. To je također i glavni razlog zašto sam odabrala baš Westwood, koja je skoro cijelu svoju karijeru bazirala na pametnoj uporabi tkanine i već napravljenih proizvoda, i stala na kraj brzom modi.

## 2. TEORIJSKI DIO

### 2.1. O Vivienne Westwood

Dame Vivienne Isabel Westwood, Britanska dizajnerica rođena 8. travnja 1941. u gradiću u Engleskoj Hollingworthu, Derbyshire. Bila je kći Gordona Swiera i Dore Swire, koji su se vjenčali dvije godine prije, dva tjedna nakon izbijanja Drugog svjetskog rata. U vrijeme njezina rođenja njezin otac bio je zaposlen kao skladištar u tvornici zrakoplova; prethodno je radio kao trgovac povrćem. Godine 1958. obitelj se preselila u Harrow, u širem Londonu. Westwood je krenula pohađati tečaj za izradu nakita i srebra na Sveučilištu Westminster, tada poznatom kao Harrow Art School, ali je odustala već nakon prvog semestra rekavši: „Nisam znala kako djevojka iz radničke klase poput mene može zarađivati za život u umjetničkom svijetu“. Nakon zaposlenja u tvornici i studija na učiteljskom fakultetu, postala je učiteljica razredne nastave. U tom je razdoblju stvarala vlastiti nakit koji je prodavala na štandu na Portobello Roadu. 1962. godine upoznaje Dereka Westwooda, pripravnika Hooverfactoryja, u Harrowu. Vjenčali su se 21. srpnja 1962.; sama je napravila svoju vjenčanicu, te godinu nakon, 1963., rodila je sina Benjamina. Brak s Derekom završio je nakon što je upoznala Malcolma McLarena. Skupa su se preselili u Thurleigh Court u Balhamu, gdje im je 1967 rođen sin Joseph Corr . Westwood je nastavila podučavati do 1971. kreirajući usput odjeću koju je dizajnirao McLaren, koji je kasnije postao menadžer punk benda Sex Pistols, te su njih dvoje privukli pozornost jer je bend nosio Westwoodov i McLarenov dizajn, i od tada kreće njezina priča koja ju je učinila nezaboravljivom. Vivienne Westwood preminula je 29. prosinca 2022. u 81. godini života. Puno njezinih starih prijatelja, poznanika i suradnika odali su joj počast na društvenim mrežama. Bivši gitarist Sex Pistolsa, Glen Matlock na Twitteru objavio je da je bila „privilegija imati rame uz rame s njom sredinom 70-ih na rađanju punka i valova koje je stvorila koji i dan danas odzvanjaju među nezadovoljnicima“. Chrissie Hynde, pjevačica i gitaristica The Pretendersa, koja je prethodno bila zaposlena kao prodavačica u trgovini kod Westwood i McLarena u Sexu tijekom 1970-ih objavila je: „Vivienne je otišla i svijet je već manje zanimljivo mjesto.“



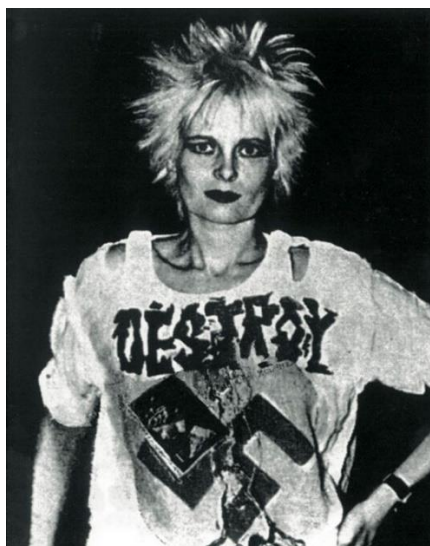
### 2.1.1. Početak punk mode

Kada je odlučila udati se za Dereka Westwooda, znatno je potisnula svoju kreativnost u modi koju je imala još od tinejdžerske dobi, sve što je s time dobila bilo je samo legendarno prezime koje je na kraju bilo sinonim za njezin brend. Ta je ogorčenost odigrala ulogu u njezinom razvodu nedugo nakon kojeg upoznaje Malcolma McLarena (sl. 1.) preko svojeg brata. To je bio početak njezinog razvoja nakon kojeg postaje poznato ime u modi koje je obilježila u 70-ima i ranim 80-ima.



Slika 1. Vivienne Westwood i Malcolm McLaren

Tijekom tog vremena bili su suvlasnici butika u Londonu na 430 King,s Roadu, te su zajedno oblikovali punk estetiku dizajnom majica kratkih rukava s hrabrim crvenim nacističkim svastikama (sl. 2.), bondage hlača i jakni, džempera probušenih sigurnosnim iglama, pamučnih prsluka s patentnim zatvaračima koji otkrivaju bradavice i još mnogo toga.



Slika 2. Vivienne Westwood sa svojim dizajnom majice

U knjizi *England's Dreaming* Jona Savagea, koja se naziva biblijom povijesti punk rocka, napisao je: „Kasnih 70-ih, početak raspada obitelji, uporaba teških droga i novo oštro političko okruženje dovelo je do društvenih nemira među mladim Britancima koji su oskrnavili spomenike koji su predstavljali vladine ličnosti i autoritete.“<sup>1</sup> Stoga je Westwood dizajnirala majicu s natpisom „*God Save The Queen*“ (sl. 3) koja prikazuje kraljicu Elizabetu II sa sigurnosnom iglom kroz nos.



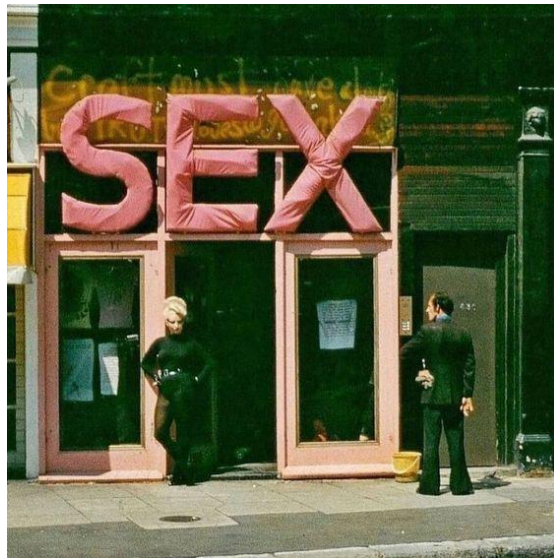
Slika 3. Dizajn majice „*God Save The Queen*“

---

<sup>1</sup> Price S.; Vivienne Westwood (born 1941) and the Postmodern Legacy of Punk Style

### 2.1.2. Sex Pistols i SEX butik

Westwood je dizajnirala odjeću za nju i McLarena prije nego što su otvorili svoju prvu trgovinu, *Let It Rock*, 1971., koja je opsluživala subkulturu „Teddy Boy“, koja je bila stil oživljavanja 1950-ih. Godine 1972. preimenovali su trgovinu u *Too Fast to Live, Too Young to Die* i promijenili fokus kako bi naglasili pojavu rokerskog/bajkerskog stila pod utjecajem Marlona Branda, tadašnjeg popularnog američkog glumca. 1977. ponovno mijenjaju ime trgovine u SEKS (sl. 4), gdje su prodavali odjeću inspiriranu S&M (sodomazohističkim), tada upoznaju Sex Pistole i dodaju njihovu punk liniju. SEX je bio središte modne scene, a Westwood i McLaren odigrali su ključnu ulogu u definiranju i marketingu punk izgleda upravo u trenutku kada je zavladao ulicama Londona.



Slika 4. Izlog butika u Londonu na 430 King's Roadu

Prva njihova zajednička revija bila je 1981., kada je McLaren bio fasciniran filmom iz 1980-ih *The Island*, a Westwoodov fokus je bio na kicošima iz 18. stoljeća i američkim starosjediocima. Svi ovi utjecaji okupili su se u novom izgledu i u kolekciji „*Pirates*“ (sl. 5., 6. i 7.) koju su predstavili na reviji i koja se nakon 40 godina ponovo vratila na piste inspirirajući druge dizajnere.



Slika 5., 6. i 7. „Pirate“ kolekcija, 1981.

Sex Pistols, punk rock grupa iz 70-ih, kojom je upravljao McLaren, donijela je njezinim dizajnama veliki porast popularnosti (sl. 8.). Na njihovim gažama, kupci i radnici iz njihove trgovine SEX na 430 King's Roadu, glumili su muze za butik, noseći njezinu odjeću, a na gažama bi se redovito radile kontroverzne stvari zbog kojih su dospjeli na tabloide.

Njezin dizajn otrcanih majica s podebljanim crvenim nacističkim svastikama, obrnutim slikama Krista na križu, riječju „DESTROY“ i stihovima Sex Pistolsa bio je referenca na diktatore diljem svijeta koji su počinili strahote i velike zločine protiv čovječanstva. Zamišljeno je kao srednji prst onome što oni predstavljaju i deklaracija protiv simbola koji su ih karakterizirali.



Slika 8. Vivienne Westwood i član benda Sex Pistols

### 2.1.3. Politički aktivizam i ekološka osviještenost

Vivienne Westwood proglašena je kao jedna od najutjecajnijih modnih dizajnerica i aktivistica u našem svijetu. Njezina marka je oduvijek bila više od same proizvodnje odjeće i dodataka. Taj dar kreiranja omogućio joj je da izražava svoje mišljenje (sl. 9.) o stanju u svijetu koje ni dan danas, i pitanje hoće li ikada biti pravedno postavljeno prema svima.



Slika 9. London Fashion Week, protest klimatske promjene

Svoje kolekcije i modne revije koristila je kao platformu za pozitivan aktivizam (sl. 10. i 11.), dok je uz to provela i mnoge godine neumorno govoreći o učincima klimatskih promjena i prekomjernoj potrošnji, te je mobilizirala međunarodnu pozornost oko ekološkog križarskog rata. Vivienne uspoređuje strašnu situaciju s bitkom: „*To je rat za samo postojanje ljudske rase. I to planete zemlje. Najvažnije oružje koje imamo je javno mnijenje: idite u umjetničke galerije, počnite shvaćati svijet u kojem živite. Vi ste borac za slobodu čim to počnete činiti.*“<sup>2</sup>

---

<sup>2</sup> Andrew S.; How Vivienne Westwood dressed the Sex Pistols and shaped punk (30. prosinac, 2022.)



Slika 10. i 11. London Fashion Week Spring/Summer 2013.

Vivienne je povjerenica organizacije za ljudska prava Liberty i Patron of Reprieve. Dugi niz godina se kontinuirano zalagala za oslobađanje Leonarda Peltiera (indijanski aktivist i član pokreta američkih indijanaca). Kao i za ljudska prava, strastvena je i za okoliš i aktivno je podupirala dobrotvornu organizaciju [www.CoolEarth.org](http://www.CoolEarth.org) u njihovim naporima da spase prašumu i zaustave klimatske promjene, između ostalog podržava i Zakladu za okolišnu pravdu i prijatelje Zemlje.



Slika 12. Protest u Londonu, Greenpeace

Vivienne je također i veleposlanica Greenpeacea (sl. 12.), te je 2013. dizajnirala njihov službeni logo „*Save the Arctic*“, a 2015. pokrenula kampanju za zaustavljanje bušenja i industrijskog ribolova na tom području. Radila je s Ujedinjenim narodima, Agencijom za zaštitu okoliša na ponovnom uspostavljanju rascjepkanih šuma Europe, također je udružila snage s Međunarodnim trgovačkim centrom – zajedničkim tijelom UN-a, od 2011. za proizvodnju torbi kroz njihovu etičku modnu inicijativu. Taj program trenutno podržava rad tisuća žena iz marginaliziranih afričkih zajednica i osnažuje neformalne proizvođače i obrtnike da uđu u međunarodni lanac vrijednosti osiguravajući prihod za neke od najsiromašnijih ljudi na svijetu. Zbirke su stvorene korištenjem recikliranih materijala iz slamova i deponija, a prihod pomaže u zaustavljanju potrebe za nastavkom krčenja šuma u tom području.

Od 2015. kolekciju Vivienne Westwood proizvodi lokalno društveno poduzeće u Keniji - Artisan. Izvorno osnovano od strane EFI-ja, ovo poduzeće sada potpuno neovisno i uspješno posluje zahvaljujući kontinuiranom tijeku rada Vivienne Westwood. Specijalizirani su za proizvodnju vrhunskih dodataka sa zajednicama obrtnika. Stvoreni stilovi koriste reciklirano platno, ponovno korištene transparente uz cestu, neiskorištene komade kože i reciklirani mjed odliven u sirotinjskoj četvrti Kibere, gdje se odbačeni metal poput lokota i dijelova automobila skuplja i topi. Kolekcije uključuju niz stilova torbi za muškarce i žene (sl. 13.), uključujući uniseks ruksake, torbe, patchwork torbe s uzicom i Maasai ručne spojke s perlama i privjeske za ključeve, a inspirirane su tkaninama i okruženjem u kojem se proizvode.



Slika 13. Kolekcija ženskih torbi, Kenya

Zahvaljujući velikom uspjehu kolekcija do sada, inicijativa za etičku modu održala je svoj uspjeh i osigurava sve više i više radnih mjesta za siromašne zajednice kroz održiva poduzeća kao što je Artisan. Fashion koji sada samostalno proizvodi kolekciju torbi Vivienne Westwood Africa. NIJE DOBROČINSTVO. SAMO RAD.

#### 2.1.4. Utjecaj na mlade

Nije lagano shvatiti posao s kojim trebaš pomaknuti druge ljude kako bi shvatili zašto je to uistinu bitno, a kamoli mladima tada objasniti što punk zapravo znači. Vivienne Westwood je jasno dala do znanja da se razočarala u ljude i njihov način shvaćanja punka. (Sl. 14.)

Rekla je: „Način na koji sam zamišljala 'punk' politiku bio je sljedeći: u to smo vrijeme tek postajali svjesni ovih užasnih političara koji muče ljude – mislim na Pinocheta, na primjer... ideja je bila da djeca pokušaju ubaciti žicu u kotač ovog strašnog stroja za ubijanje“.<sup>3</sup> Vidjela je sebe kao nekoga tko će se „suočiti s pokvarenim statusom quo kroz način na koji se odijevam i oblačim druge“. Ali pokazalo se da je mlade uglavnom

---

<sup>3</sup> Bee Wilson; Punk Counterpunk ( listopad, 2014.)



zanimala kupnja novih gumenih suknji i opreme za vezanje iz njezine trgovine i puštanje punk rock ploča. Malo je pankera shvatilo vezu, tako očitu Westwood, između nošenja otrcane majice s kukastim križem, riječi uništiti i pobjede nad Pinochetom. Vjerovala je da njezina odjeća, koju je smatrala svojom umjetnošću, neumoljivo vodi pankere prema radikalnoj politici. „Kada obučete pankersku odjeću kao što je prava pseća ogrlica, u biti vrijeđate sebe, ali se također čistite od svog egoizma.“<sup>4</sup>. Ali kada se okrenula, oni su samo skakali i pljuvali. Tako da je nastavila dalje, i napravila veliki preokret u svojoj budućoj karijeri.



Slika 14. Vivienne sa dva pankera na ulicama Londona

#### 2.1.5. Utjecaj na Visoku modu

Kako li je jedna dizajnerica, koja je svoj put u svijetu mode osnovala dizajnirajući odjeću za punk subkulturu sa grafičkim majicama s političkim porukama i stilizirajući punk rock bendove, prešla iz anti-establišmenta u luksuznu marku?

---

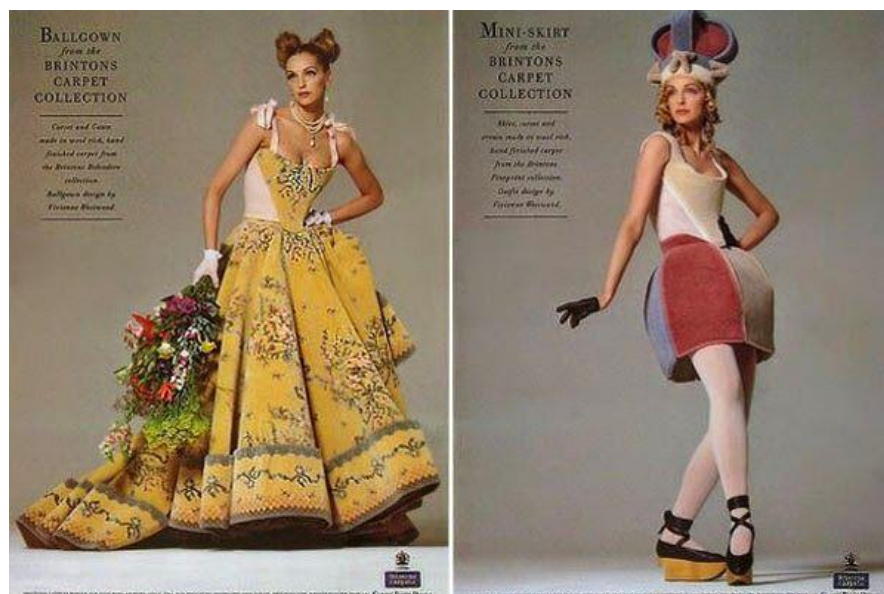
<sup>4</sup> Bee Wilson; Punk Counterpunk ( listopad, 2014.)

1983. godine par koji su činili McLaren i Westwood naglo se razišao. Dizajnerica je odlučila svoju trgovinu preimenovati u „*World's end*“ i bila je na kraju zapravo razalošćena sudbinom punk stila. No to ju ipak nije spriječilo da se nanovo predstavlja na modnoj sceni, te je iste godine osmislila kolekciju inspiriranu romanom *Philipa K. Dicka, Blade Runner*, i predstavlja svoju liniju „*Punkature*“ (Sl. 15. i 16.).



Slika 15. i 16. „*Punkature*“ kolekcija 1982., Fashion Week

Njena kolekcija jesen/zima 1984./85. nazvana je „*Clint Eastwood*“, prema slavnom hollywoodskom glumcu. Kako je jako voljela povijesna nadahnuća, nekoliko je puta naginjala romantičnom viktorijanskom dobu, kao u svojoj kolekciji proljeće/ljeto 1985., pod nazivom „*Mini-Crini*“ (Sl. 17. i 18.), gdje se ponovno osvrće na odjeću iz 17. stoljeća u svojoj Westwood interpretaciji. To je bila kolekcija koja je unaprijed odredila Westwoodovu fiksaciju na elemente povijesnog odijevanja, podižući je na višu razinu u sljedećim kolekcijama. Kolekcija „*Mini-Crini*“ poigrala se viktorijanskom krinolinom i zvonastim suknjama; isticala je njezin zagrljaj prošlosti.



Slika 17. i 18. „Mini-Crini“ kolekcija proljeće/ljeto 1985.

Nekoliko kolekcija kasnije, kolekcija *"Portrait"* (Sl. 19. i 20.) objavljena je u proljeće/ljeto 1990. Kolekcija je bila puna desetaka korzeta inspiriranih slikarima rokoko stila poput Françoisa Bouchera. Zbog te ideje zbirka je ponovno bila kontroverzna. Razdoblje rokoko simboliziralo je erotiku, a kada se pomiješa s korzetima u ovoj kolekciji, Westwoodovi motivi su dovedeni u pitanje. Velika zagovornica ove kolekcije, Valerie Steel, objašnjava motive za korzete jer se poklapaju s kolekcijom: *"Dugo omalovažavan kao simbol ženske potlačenosti, steznik se počeo ponovno shvaćati kao simbol ženskog seksualnog osnaživanja."*<sup>5</sup> Na taj je način Westwood istaknula rod i bila vrlo progresivna kada je u pitanju proučavanje roda. Stajala je u ravnoteži muškosti i ženstvenosti. Žene su u tom specifičnom bijegu postale ono što nikad nisu bile i to naglasile otkrivajući povijest umjetnosti ali i igrajući po njenim žicama tako da se povijest izokrenula.

<sup>5</sup> Sasha Fishilevich; Vivienne Westwood: Disrupting Through Fabric and a Voice ( 30. siječnja, 2023.)



Slika 19. i 20. „Portrait“ kolekcija proljeće/ljeto 1990.

U 80-ima se stil Vivienne Westwood okrenuo naglavačke, a dizajnerica je zatvorila vrata punk pokretu kako bi se posvetila onim što nazivamo „poganskim godinama“, u kojima je bila inspirirana odjećom više srednje klase. Tijekom sezone jesen/zima 1987./88. kolekcija „Harris Tweed“ (Sl. 21.) utjecala je na cijelu generaciju. Za ovu poznatu kolekciju crpila je inspiraciju na vrlo interesantan način, kada je ugledala djevojčicu u vlaku i opisala ju je ovako: „Nije mogla imati više od 14 godina. Imala je malu ispletenu punđu, Harris Tweed jaknu, i torbu sa svojim baletnim cipelama u njoj. Izgledala je smireno i dostojanstveno.“<sup>6</sup>

---

<sup>6</sup> Lydia R.; Vivienne Westwood's Evolution From Punk to High Fashion (21. srpanj, 2023.)



Slika 21. „Harris Tweed“ kolekcija

U 90-ima, u doba supermodela, ponovno prilagođava svoj stil te se na vrhuncu karijere dizajnerica inspirira krojevima engleskih i francuskih kostima 19. stoljeća.

Kako je starjela njezina politika se mijenjala. Postala je pristalica monarhije, nazivajući je „dobročiniteljicom“ britanskog društva, čak se smatrala damom Vivienne Westwood. Njezin simbol je kugla, nastala nakon zamišljanja što će članovi kraljevske obitelji nositi slobodnim danima. Također se zloglasno rugala Margaret Thatcher, najbezdušnjoj kapitalistici u novijoj britanskoj povijesti, i zagovarala LGBTQ prava, anti-autoritarnost i anti-rasizam.

#### 2.1.6. Današnji dizajneri inspirirani Vivienne Westwood

Koliko jedna dizajnerica može potaknuti druge dizajnere? Njezina djela su uistinu govorila puno više nego što bi se dalo iščitati u bilo kojem članku, novinama, bilo kojem sadržaju. Stvarno je potaknula ljude u pravom smjeru, ali samo one koji su shvatili njezin rad. Tako je i njezina ostavština, dala mnogo više nego što bi itko mogao zamisliti, te će ostati dokle god će biti ljudi koji shvaćaju pravu umjetnost koja govori više od riječi. Koju se mora osjetiti da bi postojala. Tako je i mnogo dizajnera ostalo vjerno, inspirirano njezinim radom, te nastavljaju njezin put crpeći inspiraciju iz njezinog životnog djela i iskustva. Mislim da je njeno postignuće želja svakog pravog dizajnera, potaknuti ljude

da naprave nešto dobro za zajednicu, ali još važnije da žive onako kako pričaju sa svojim djelima.

Prvi dizajner kojeg bih voljela navesti je Maximilian Raynor. Opčinjen modom i Weswoodovim dizajnima, već u desetoj godina života odlučuje poslati pismo sa svojim dizajnima Vivienne. Vrlo impresionirana njegovim radom, pozvala ga je u London na jedinstveni tjedan radnog iskustva, gdje je osobno bila prisutna i uključila ga u rad u njezinoj vlastitoj radionici, što je itekako dalo veliki značaj njegovoj budućoj karijeri. Nakon upoznavanja ostali su u kontaktu kako bi mu mogla dati pokoju smjernicu. Unatoč tome što mu je savjetovala da ne pohađa umjetničku školu, nastavio je studirati na Central Saint Martins u Londonu. Od tada je osnovao vlastiti brend (Sl. 22. i 23.) i surađivao s modnim časopisima i slavnim osobama poput Ellie Goulding. Njegova diplomatska kolekcija predstavljena je u britanskom i talijanskom Vogueu. *“Da mi nikad nije odgovorila na pismo i da je nikad nisam vidio, i danas bih sjedio ovdje i govorio da je imala ogroman, veliki utjecaj na moj život. Estetski, kao dizajnerica, ona je Sjevernjača onoga što želim raditi.”*<sup>7</sup> kaže Raynor. Sada je njegova misija preživjeti od svog zanata i vratiti zajednici, govoreći: *“Jer duboko u sebi mislim da je ono što mi je to dalo neopravdano.”* Raynor kaže: *“Ako doista želimo nastaviti Vivienneino nasljeđe, mislim da ju nije nužno više briga za modu. Bila je politička aktivistica koja je pokušavala spasiti budućnost.”* To je složena stvar, ali s otvorenim umom, moguća.

---

<sup>7</sup> Alex Brzezicka; Meet the rising designers inspired by Vivienne Westwood and keeping her punk dream alive (28. ožujka, 2023.)



Slika 22. i 23. dizajni Maximiliana Raynora

Sljedeća dizajnerica koja je već sa četiri godine htjela biti uključena u dizajnerski svijet, Leesa Bertram iz Manchestera također inspirirana sa Westwood čim je počela stvarati. „*Voljela sam sve na njoj – posebno činjenicu da ju nije bilo briga što ljudi misle*“<sup>8</sup> rekla je. 2008., dizajnerica je osnovala svoju internetsku tvrtku za odjeću 'Pretty Disturbia' (sl. 22.) koja prodaje pristupačne komade inspirirane punkom. Njezini dizajni uključuju kratke majice ukrašene lubanjama za bebe od tartana. „*Od trenutka kada sam odlučila pokrenuti posao, znala sam da želim da bude inspiriran Vivienne, samo po nižoj cijeni*“.

---

<sup>8</sup> Sam Hancock, BBC News: Vivienne Westwood: Designers on her influence and legacy ( 30. prosinca, 2022.)



Slika 24. Leesa Bertram naslovna slika za 'Pretty Disturbia'

Modni dizajner Matty Bovan prvi put je Westwoodov dizajn otkrio kao tinejdžer kada je uočio njezin rad u izdanju modnog časopisa Vogue. „Kada sam prvi put vidio Vivienneinu odjeću u stvarnom životu, bilo je to u njezinom dućanu u Liverpoolu, a nikada prije do tog dana nisam vidio takve tkanine i oblike“, kaže 32-godišnjak sa sjedištem u Yorku. Inspiriran Westwood, Bovan je nastavio studirati na renomiranoj londonskoj modnoj školi Central Saint Martins i sada dizajnira odjeću koju nose Naomi Campbell i Rita Ora. Opisujući Westwoodovu privlačnost, Matty objašnjava: „Ona je ponovno napisala cijelu knjigu o tome što je moderna moda, od svega do krojeva, do upotrebe sportske odjeće, do svih povijesnih referenci, do svih engleskih tekstila i obrta. Bez nje svijet moderne mode izgledao bi potpuno drugačije.“. Dodao je: „Kada vidite komad Vivienne Westwood, to je nešto što niste ni znali da želite, a to je tako rijedak dar.“<sup>9</sup> Matty, koji je natjerao Westwood da gleda njegovu reviju na Londonskom tjednu mode, dodao je da mu je „srce slomljeno“ zbog njezine smrti, ali kaže da će njezino nasljeđe itekako živjeti. Od početka svoje karijere uvodi inovacije u pleteni tekstil, u kojem je i magistrirao Modno pletivo na Central Saint Martinsu 2015. Tamo je usavršio svoje vještine za jedinstvene, zajedno krojene komade pletiva, prikazujući kolekciju od 12 modela u svoju diplomsku izložbu i zaradu L'Oreal Professional Creative Award i LVMH Graduate Prize iste godine, što je dovelo do angažmana u Louis Vuittonu kod Nicolasa Ghesquièrea, a kasnije je radio s Marcom Jacobsom i Miu Miu. Njegovi rodno neutralni, razigrani komadi lokalni su i održivi, izrađeni u Yorku gdje i danas živi. To

---

<sup>9</sup> Sam Hancock, BBC News: Vivienne Westwood: Designers on her influence and legacy ( 30. prosinca, 2022.)



odbijanje da se prepusti industriji usmjerenoj na London samo čini Mattyjeva rad još impresivnijim. On je bezrezervno inspiriran Yorkshireom, posebno njegovom raznolikom poviješću: *“Srednjovjekovna, Tudorska, Rimska, Vikinška; romantično je i okrutno u isto vrijeme,”* kaže Matty. Nakon što je diplomirao, izlagao je s Fashion Eastom tri sezone prije nego što je prešao na samostalnu izložbu, utisnuvši svoj identitet u svoj rad. Matty se ne boji igrati s pleteninom, modom i pravilima svoje industrije, rezanjem, šivanjem i prenamjenom završnih materijala i ostataka tkanina, u potezu koji promiče održivost dok izrađuje uzbudljivu novu odjeću. Njegove komade nosile su vjerne sljedbenice kao što su Adwoa Aboah, Björk i Georgia May Jagger.



Slika 25., 26. i 27. dizajni iz raznih kolekcija Matty Bovana

Jawara Alleyne, umjetnik i nagrađivani dizajner sa Jamajke koji tretira odjeću kao sredstvo kroz koje priča priču o percepciji sebe, nastavlja Westwoodovu ostavštinu kroz svoja punk estetska razmišljanja i kontekstualni rad. Oslanjajući se na svoje naslijeđe s Jamajke i Kajmanskih otoka, Alleyne konstruira novo značenje iz povijesti, narativ koji može okupiti ljude koji se bore s identitetom i stereotipima. Od draperija, čvorova i povremenih izrezivanja do šavova temeljenih na sigurnosnim pribadačama pronalazi savršenu ravnotežu između alternativnog i chica, oštih rubova i klasike. Nakon što je 2016. diplomirao na London College of Fashion, Jawara je od tada bio suosnivač agencije Nii (modelska agencija u Londonu posvećena raznolikosti), prije nego što je 2020. diplomirao modu na Central Saint Martinsu. Dizajnera je ugrabio Lulu Kennedyjev inkubator talenata Fashion East, a svoju kolekciju prikazao je u rujnu 2021. tijekom tjedna mode u Londonu. Jedna od naprednih niti u Jawarinom radu je muževnost, istražena kroz povijesne i moderne dizajnerove rane kolekcije. „Moje istraživanje muškosti, koje je prethodno stavljalo povijest i modernost jedno uz drugo kao kontraste, uvijek me fasciniralo“, objasnio je Jawara. „Sa svakim projektom istraživanje postaje sve definiranije. Iako povijest i suvremenost još uvijek igraju važnu ulogu u mom radu, ne treba ih istraživati na način na koji sam to istraživao prije. Još uvijek je tu, ali postaje suptilnije.“<sup>10</sup> Muževnost kao koncept estetske poluge postala je nešto poput utvrđenog stupa za Jawaru, a dizajner pronalazi inspiraciju u mogućnosti da dodatno manipulira konceptom sa svakom novom kolekcijom. “Dobra stvar u vezi sa stupovima je ta što nakon što su postavljeni slobodni ste istraživati kako god vidite. Ne moraju se uvijek isto pojavljivati u svakoj kolekciji. Također ga čini uzbudljivim za gledatelja jer tu ima još toga za čitanje.”<sup>11</sup> Ovo svakako zvuči istinito kada se posebno čita njegova posljednja kolekcija, čija složenost sugerira da je u skladu s finijim detaljima svog dizajna, kao i da proizvodi kohezivan, veći opus rada. Posebno je istaknuo da su mi iz prošle kolekcije “svi crveni Oracle lookovi najdraži jer mislim da oni najviše ilustriraju moje umijeće drapiranja. Također jasno pokazuje da unutar kaosa postoji konačan pristup načinu na koji se tkanina kreće oko tijela i to je za mene vrlo važno.”

---

<sup>10</sup> Stella Hughes; Meet Jawara Alleyne, the Designer Behind that Rihanna Blunt Look (28. srpnja, 2021.)

<sup>11</sup> Stella Hughes; Meet Jawara Alleyne, the Designer Behind that Rihanna Blunt Look (28. srpnja, 2021.)



Slika 28. Jawara Alleyne, proljeće 2024, Ready to Wear



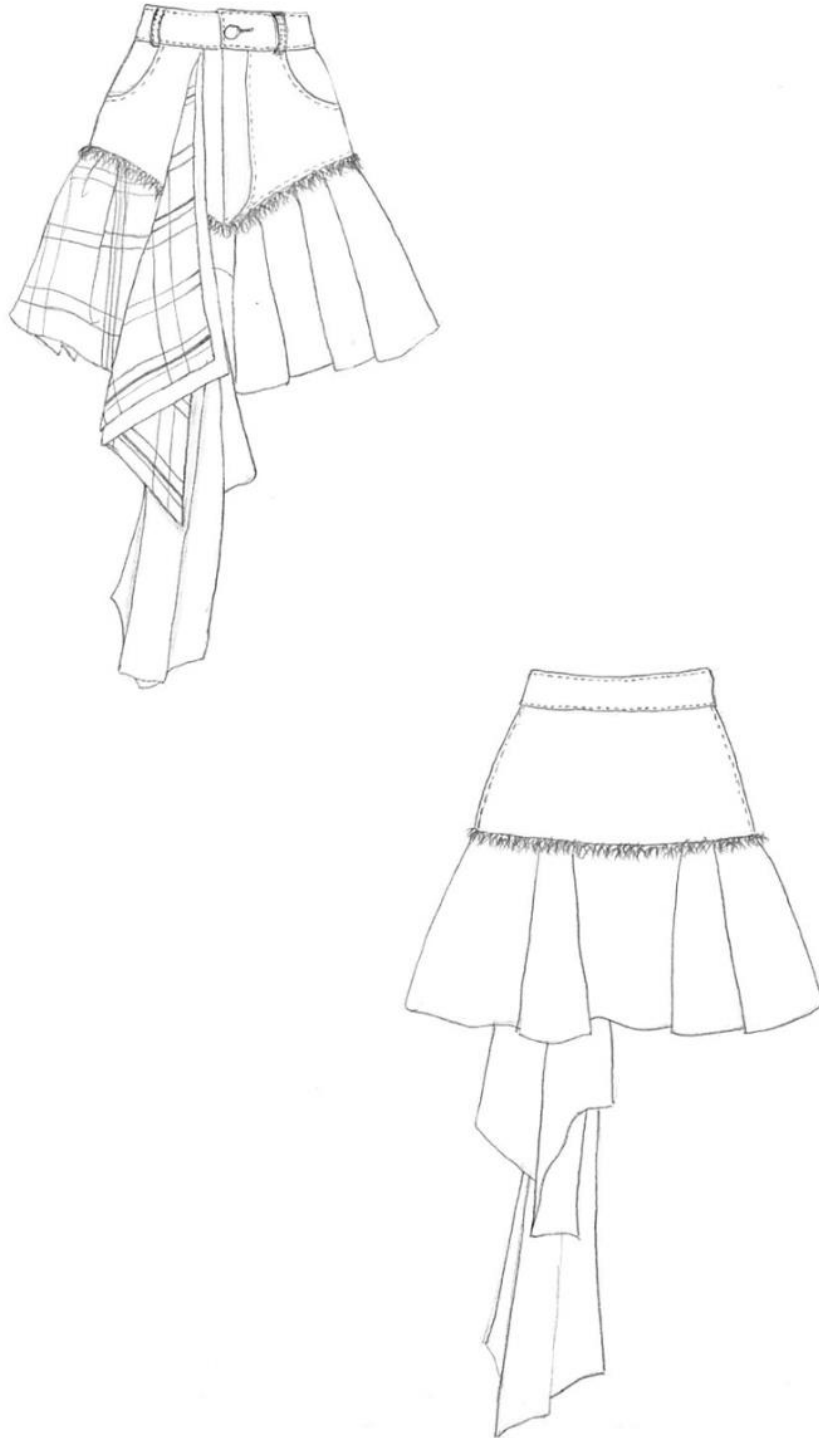
Slika 29. Jawara alleyne, Fashion East

### 3. EKSPERIMENTALNI DIO

Istražujući stil i cjelokupnu modu Vivienne Westwood uzela sam elemente koji su se pojavljivali u njezinim kreacijama za kreiranje vlastite kolekcije kao što je remenje, reciklirani traper, majice, itd.. Kako je bila dizajnerica koja je na neki način osnovala punk kulturu u modnom svijetu, te s time i smanjila utjecaj brze mode i osvijestila mnoge dizajnere da sami možemo učiniti veliku stvar ako razumijemo sam utjecaj nas kao pojedinaca, a tek onda kako možemo sačuvati i utjecati na sve oko nas i do čega bi nam trebalo biti stalo, održavajući balans prirode i ljudske rase. Upravo zato je moja kolekcija inspirirana punk modom, jer je na neki način od tuda sve krenulo, a realizacija modela ima naglasak na materijalima koji nisu kupljeni nego iskorišteni iz već izrađene odjeće koju je netko bio spreman baciti, te ću pametno iskoristiti svaki djelić koji mi može poslužiti i pretvoriti to u zanimljiv odjevni predmet samo sa kreativnošću. Isto tako će i dodatci poput lanaca biti reciklirani iz otvarača sa limenki kao modni dodatak, a mogu poslužiti i na više načina, npr. kao ogrlica, koja će za ovaj stil biti prikladna.

### 3.1. Ženska kolekcija suknji inspirirana punk modom

#### Prikaz modela br. 1

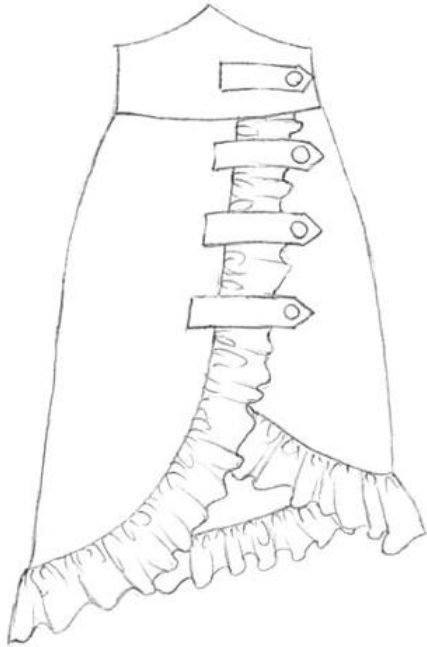


Sl. 28



Sl. 29

Prikaz modela br. 2



Sl. 30



Sl. 31



Prikaz modela br. 3

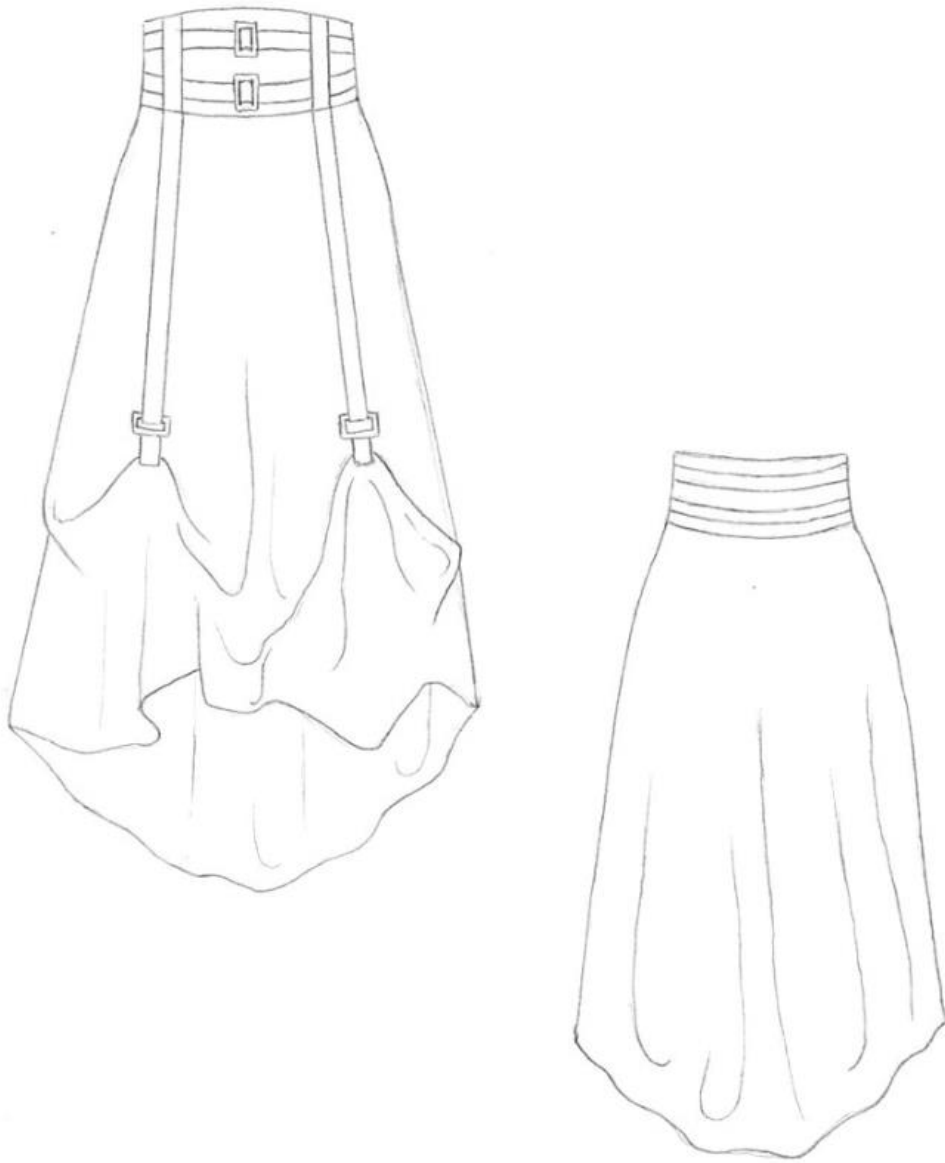


Sl. 32

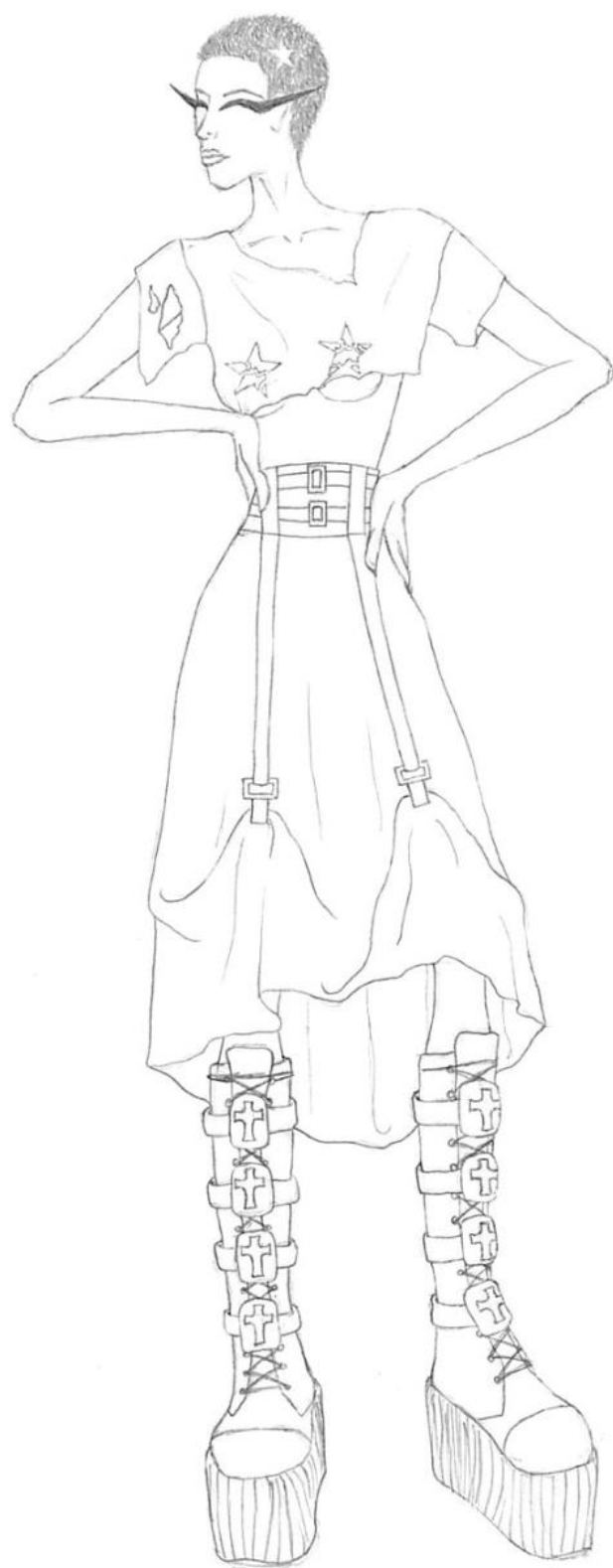


Sl. 33

Prikaz modela br. 4



Sl. 34



Sl. 35

Prikaz modela br. 5



Sl. 36



Sl. 37

Prikaz modela br. 6



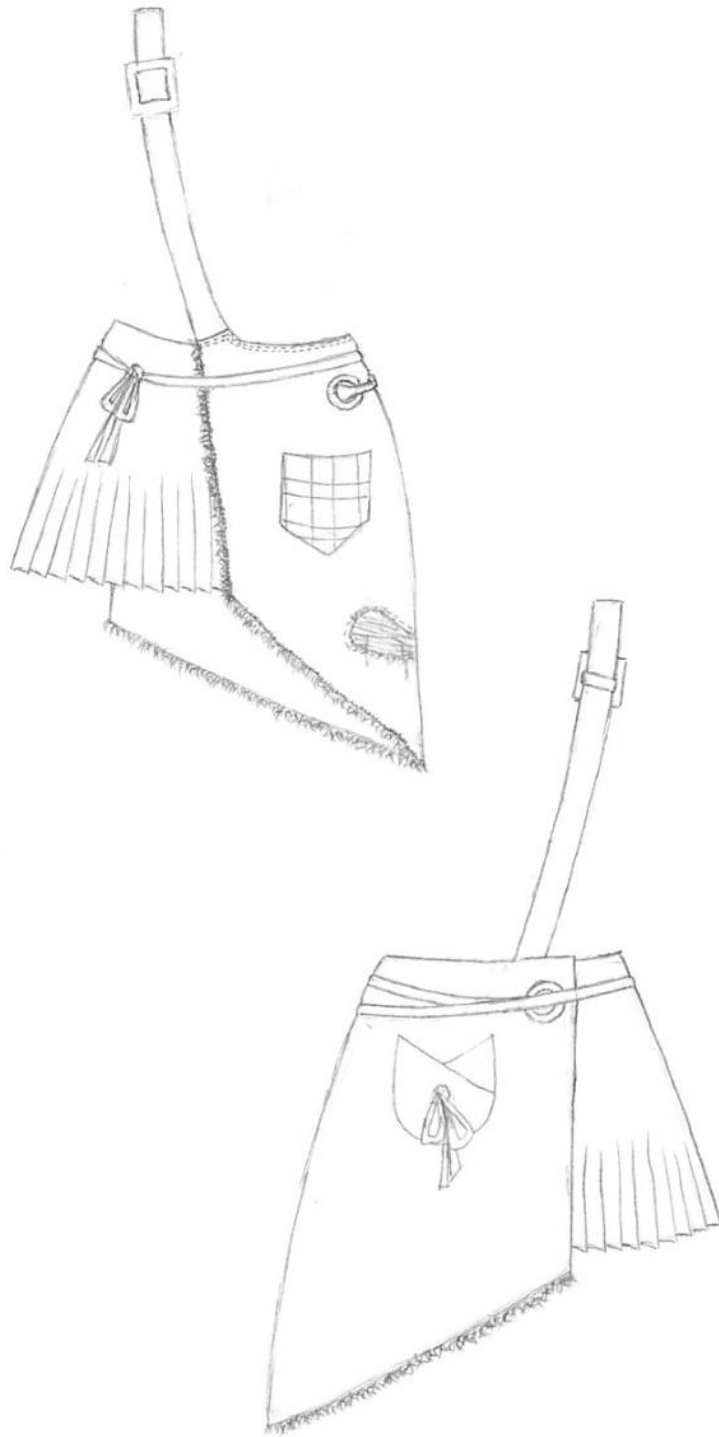
Sl. 38



Sl. 39



Prikaz modela br. 7

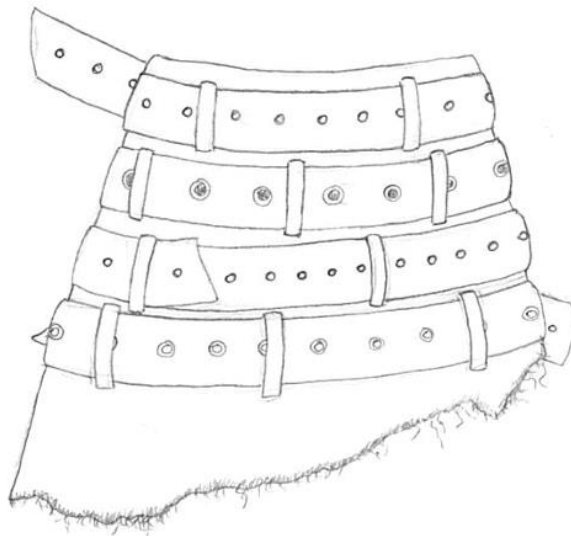
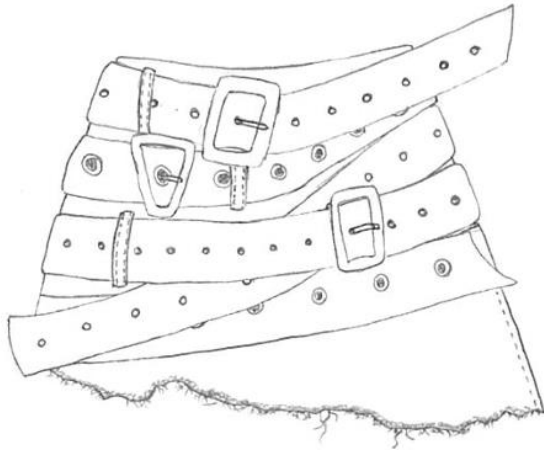


Sl. 40

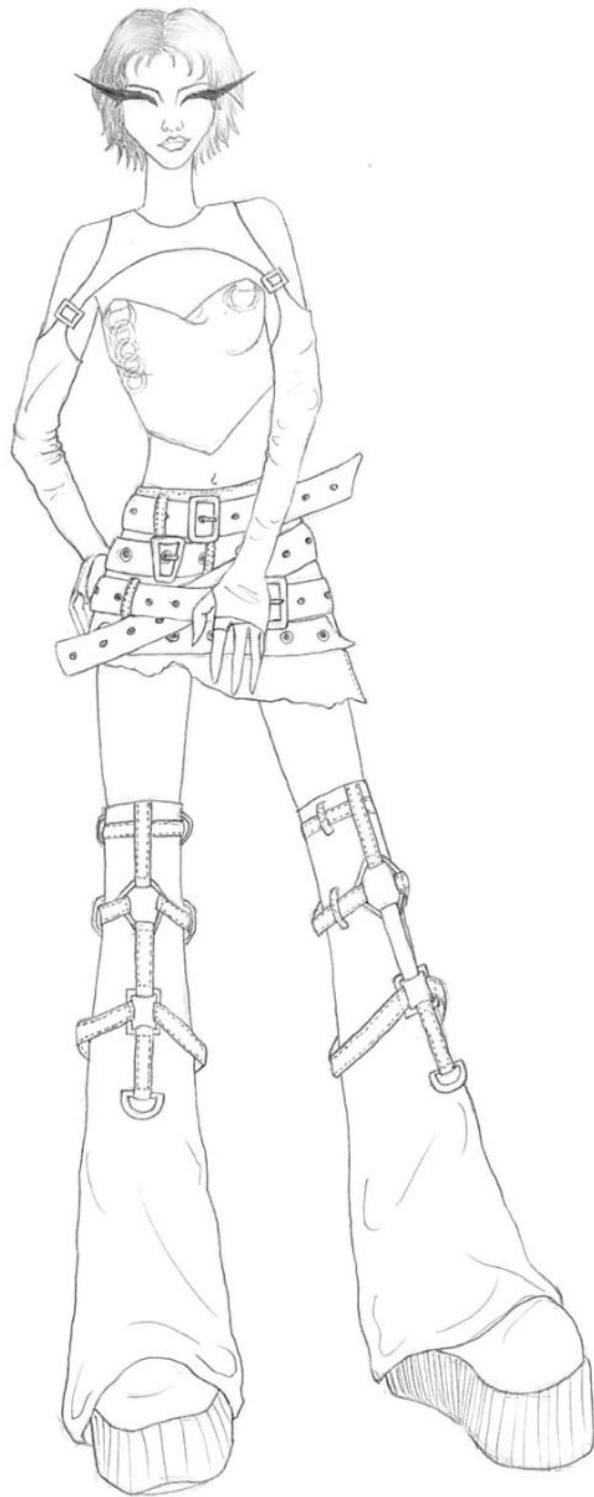


Sl. 41

Prikaz modela br. 8



Sl. 42



Sl. 43

Prikaz modela br. 9

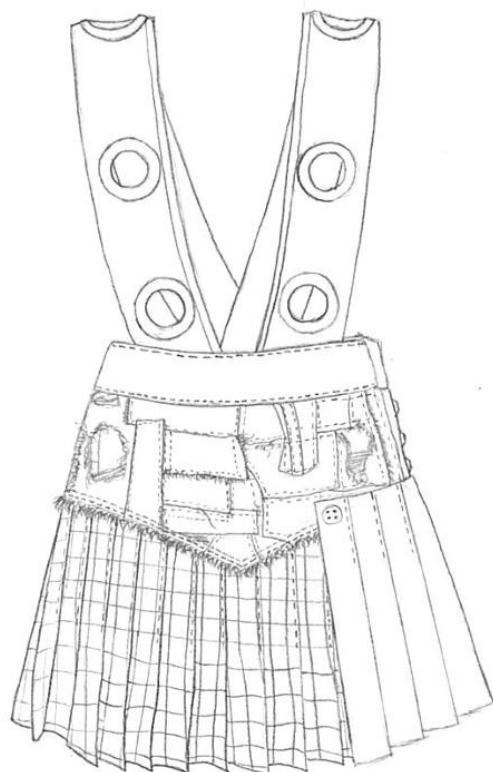


Sl. 44



Sl. 45

Prikaz modela br. 10



Sl. 46



Sl. 47



### 3.2. Konstrukcija i modeliranje modela broj 10

#### 3.2.1. Konstrukcijske mjere po vlastitim mjerama

Odjevna veličina 36

Glavne tjelesne mjere:

Tjelesna visina=162 cm

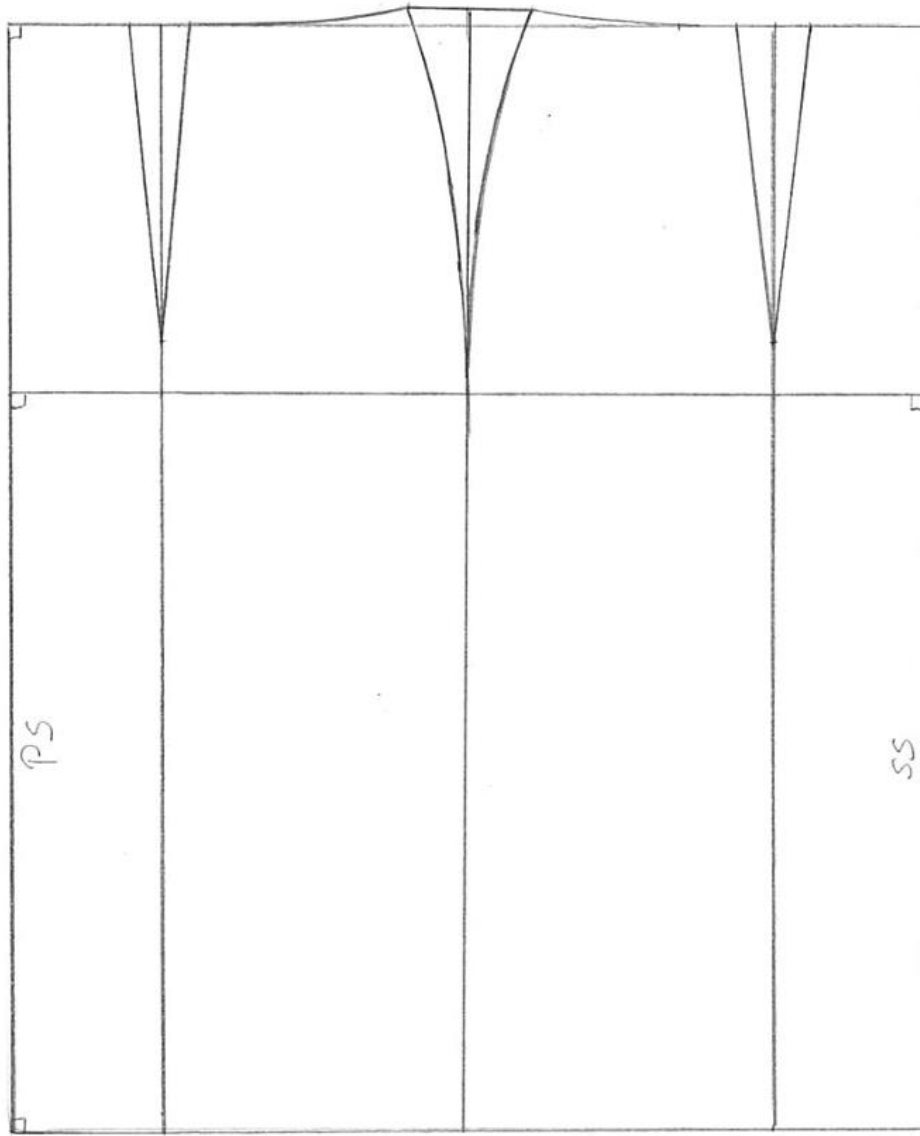
Opseg struka=74 cm

Opseg bokova=99 cm

Sporedne mjere:

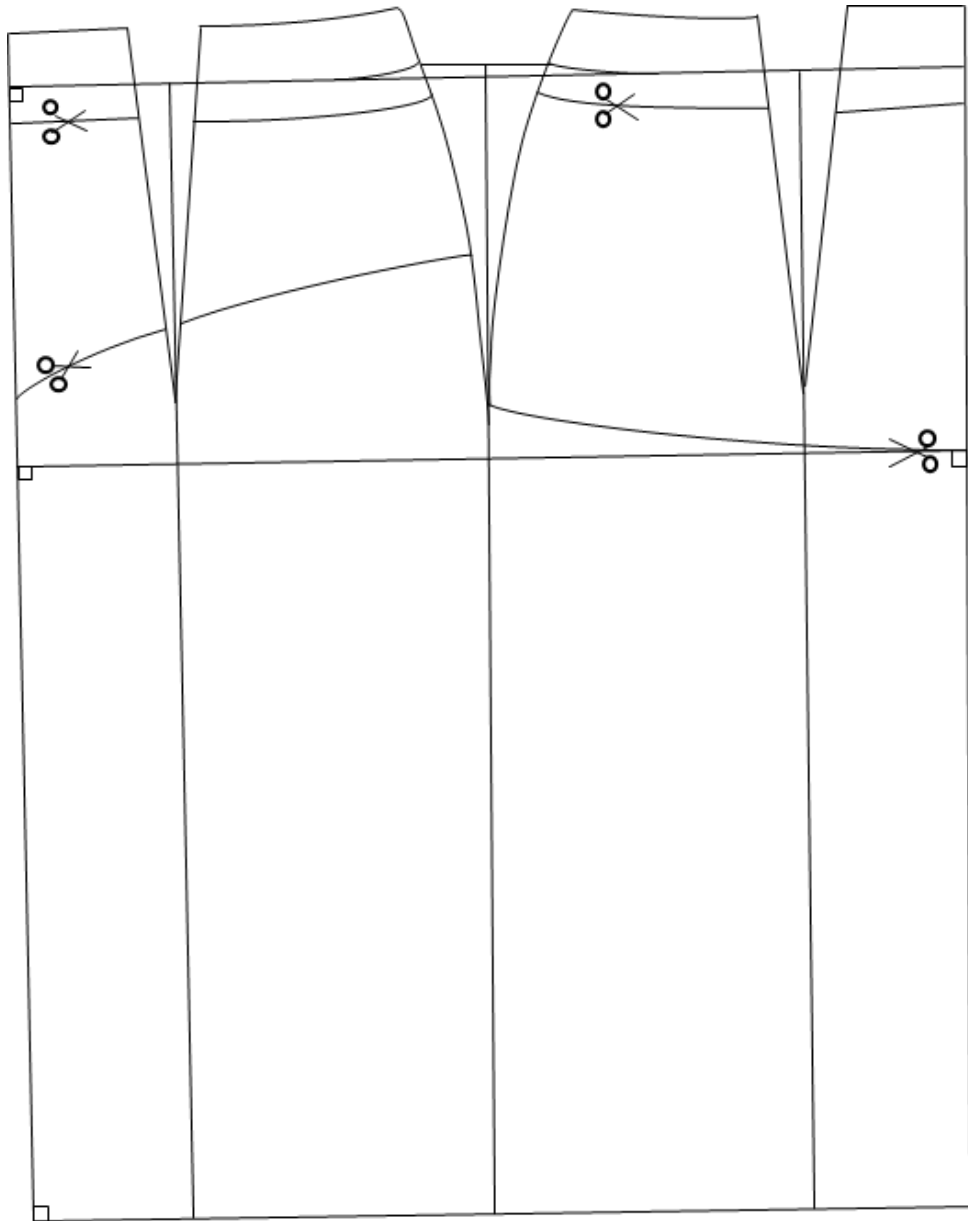
Duljina kroja	Dk	$\frac{3}{8} Tv$	60,75 cm
Visina bokova	Vb	$\frac{1}{8} Tv$	20,25 cm

### 3.2.2. Konstrukcija kroja suknje



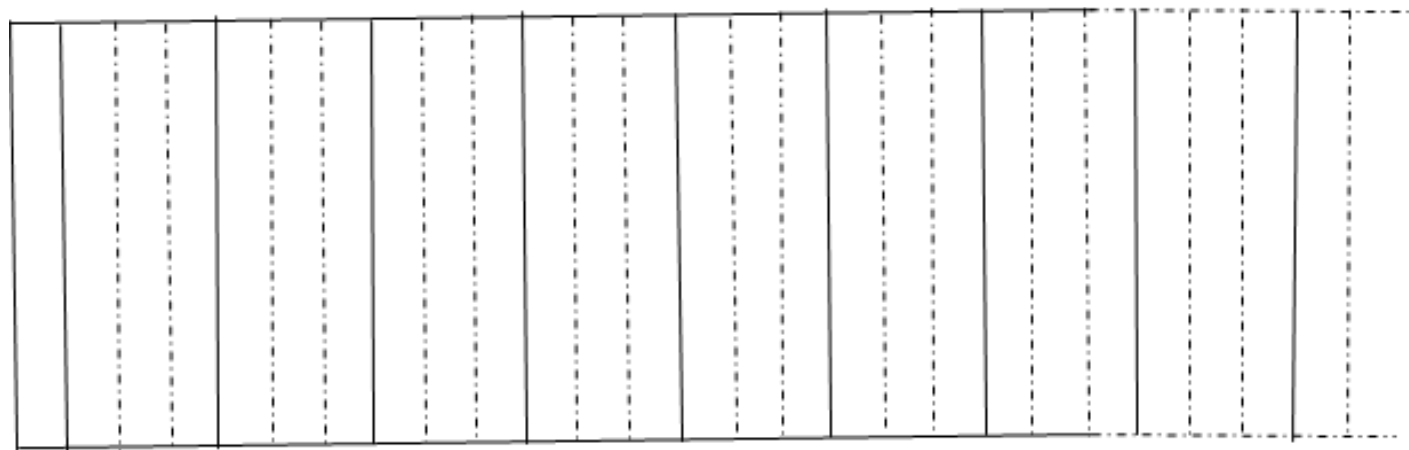
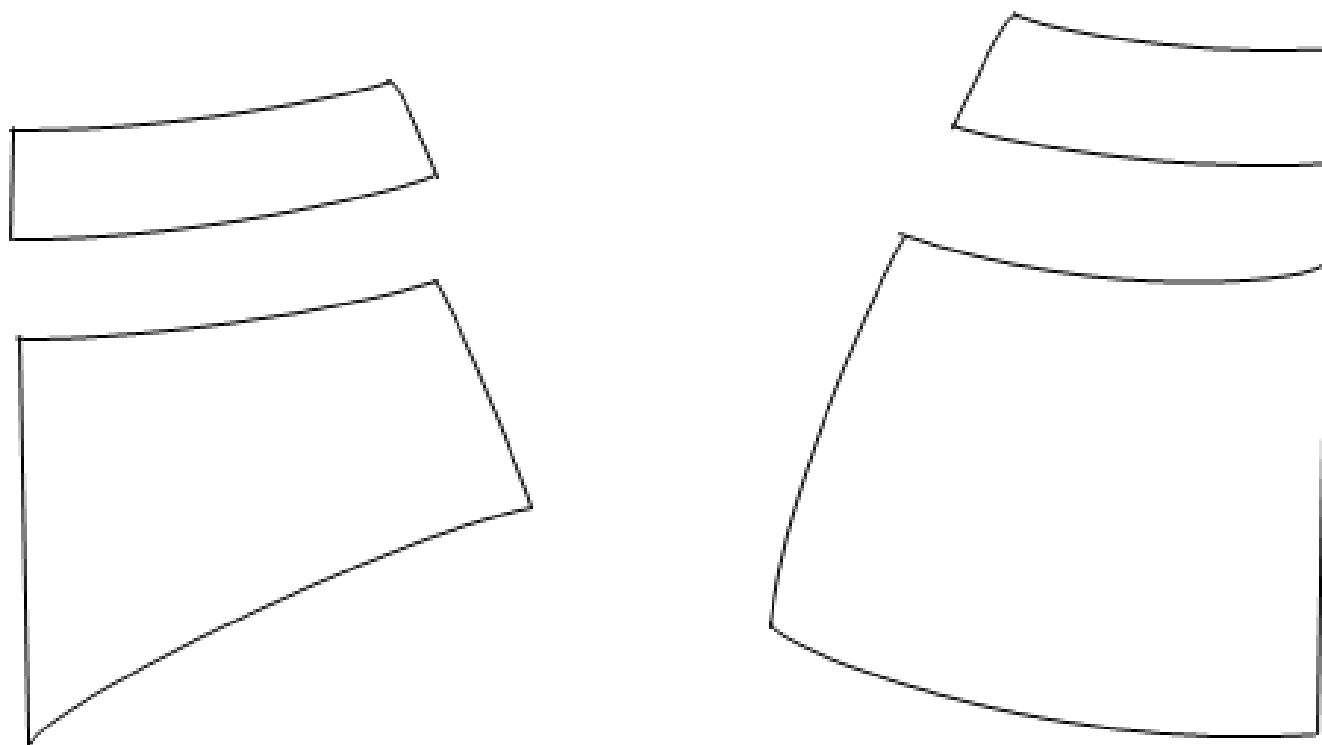
Slika 48. Temeljni kroj suknje

### 3.2.3. Modeliranje suknje



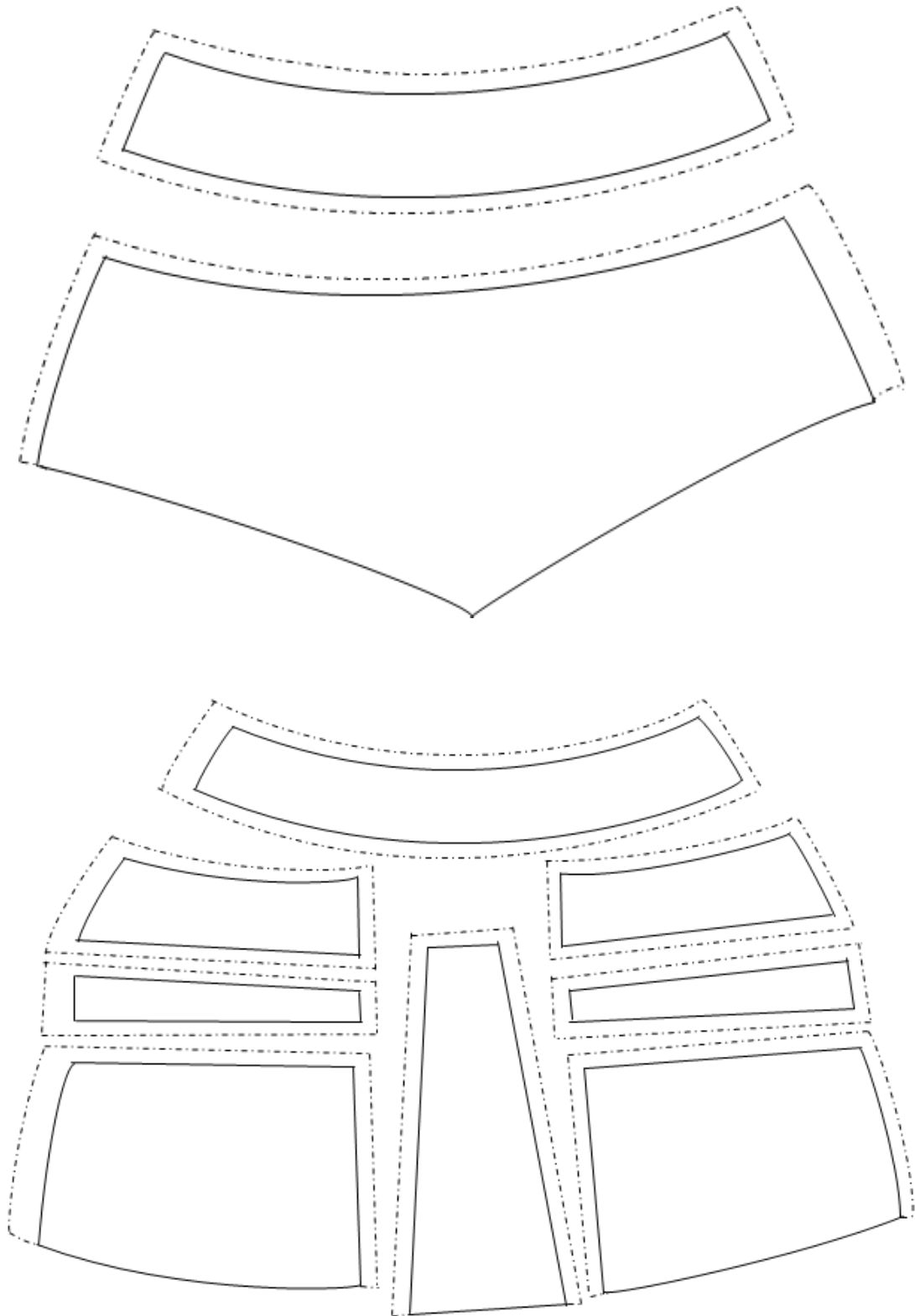
Sl. 49. Modeliranje temeljnog kroja suknje

### 3.2.4. Krojni dijelovi



Sl. 50. Krojni dijelovi suknje

### 3.2.5. Krojni dijelovi sa šavnim dodacima



Sl. 51. Krojni dijelovi sa šavnim dodacima

4. IZRADA MODELA BROJ 10



Sl. 52



Sl. 53.



Sl. 54





Sl. 55



Sl. 56



Sl. 57

## 5. ZAKLJUČAK

Vivienne Westwood ostavila je neizbrisiv trag na svijet mode svojim jedinstvenim pristupom dizajnu i modnoj industriji. Kroz svoju karijeru, koja se proteže više desetljeća, Westwood je ne samo redefinirala modnu estetiku već je i snažno utjecala na društvene norme i kulturne vrijednosti. Njezina sposobnost kombiniranja klasičnih elemenata s avangardnim stilovima omogućila je stvaranje novih modnih trendova koji su često prkosili konvencijama. Osim svog doprinosa modi, Vivienne je poznata po svom aktivizmu i zagovaranju ekološke osviještenosti, što ju čini uzorom ne samo u modnoj industriji nego i u društvu općenito.

Kroz utjecaj na mlade dizajnere, oblikovanje punk pokreta, i angažman u društvenim pitanjima, Westwood je uspjela nadmašiti granice tradicionalne mode i utjecati na način na koji ljudi razmišljaju o stilu, identitetu i odgovornosti prema svijetu. Njezina kreativnost, hrabrost i neprestano inoviranje osigurali su joj mjesto kao jedne od najutjecajnijih figura u povijesti mode. Vivienne Westwood je stoga ne samo modna ikona, već i inspiracija koja će nadahnjivati generacije koje dolaze.

Tako i ovaj rad postaje jedan od mnogih na koje je imala utjecaj. Svaki djelić moje kreacije govori o njezinim početcima i što je mene nadahnulo kod ove ikone da napravim nešto što se još nije vidjelo na ulicama, a da nije niti jedan komad materijala novo izrađen za ovu kreaciju. Ako te doista interesira, sve se može postići maštom i kreativnošću, ali se i jako puno mogu osloniti na male umjetnike koji su krenuli istim putem, i koji daju ideje za korištenje svega što se može kako bi se recikliralo u modne svrhe.

## 6. LITERATURA

Flannels; Vivienne Westwood: THE QUEEN OF PUNK (03.03.2023.)

Price S.; Vivienne Westwood (born 1941) and the Postmodern Legacy of Punk Style  
[https://www.metmuseum.org/toah/hd/vivw/hd\\_vivw.htm](https://www.metmuseum.org/toah/hd/vivw/hd_vivw.htm)

Andrew S.; How Vivienne Westwood dressed the Sex Pistols and shaped punk (30. prosinca, 2022.)

<https://edition.cnn.com/style/article/vivienne-westwood-punk-fashion-sex-pistols-ccc/index.html>

British Fashion Council; Vivienne Westwood: Fashion and Activism

<https://artsandculture.google.com/story/EAWB0Y4apC2qIg>

Sasha Fishilevich; Vivienne Westwood: Disrupting Through Fabric and a Voice ( 30. siječnja, 2023.)

<https://www.thebullhornnews.com/article/2023/01/vivienne-westwood-disrupting-through-fabric-and-a-voice>

Lydia R.; Vivienne Westwood's Evolution From Punk to High Fashion (21. srpnja, 2023.)

<https://www.political.fashion/posts/vivienne-westwoods-evolution-from-punk-to-high-fashion>

Bee Wilson; Punk Counterpunk ( listopad, 2014.)

[Bee Wilson · Punk Counterpunk \(lrb.co.uk\)](https://www.lrb.co.uk/2014/10/17/bee-wilson-punk-counterpunk)

Tena Razumović Ž.; Preminula Vivienne Westwood. Jedina dizajnerica koja je uspjela biti kraljica punka i luksuza; 29. prosinca, 2022.

<https://grazia.hr/vivienne-westwood-cpunk-luksuz-moda/>

Alex Brzezicka; Meet the rising designers inspired by Vivienne Westwood and keeping her punk dream alive (28. ožujka, 2023.)

<https://www.altpress.com/vivienne-westwood-inspired-designers-to-know/>

Sam Hancock, BBC News: Vivienne Westwood: Designers on her influence and legacy ( 30. prosinca, 2022.)

<https://www.bbc.com/news/uk-64126537>

Stella Hughes; Meet Jawara Alleyne, the Designer Behind that Rihanna Blunt Look (28. srpnja, 2021.)

<https://culted.com/meet-jawara-alleyne-the-designer-behind-that-rihanna-look/>

## POPIS SLIKA

Slika br. 1.

[https://www.instagram.com/p/Cdi5uhqPQGu/?utm\\_source=ig\\_embed&ig\\_rid=958f01d7-7979-4ea3-a16c-1a6159de6c29](https://www.instagram.com/p/Cdi5uhqPQGu/?utm_source=ig_embed&ig_rid=958f01d7-7979-4ea3-a16c-1a6159de6c29) (13.6.2024.)

Slika br. 2.

[https://encrypted-tbn2.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSAfzsdU94NGya9GOcfSK8MKX2FKYM5YAJ0\\_3XcVBdrjkUAeqfw](https://encrypted-tbn2.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSAfzsdU94NGya9GOcfSK8MKX2FKYM5YAJ0_3XcVBdrjkUAeqfw) (13.6.2024.)

Slika br. 3.

<https://encrypted-tbn2.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSNSm-lmfCCCU9oA9nn-2B4JlCjTjTJiaWorJPURM-OwCAsI1HZ> (13.6.2024.)

Slika br. 4.

<https://encrypted-tbn2.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQrejW2YPbM8807gBRO0YX91dwnC3Scbv9Helb0rpP11RDXxX72> (13.6.2024.)

Slika br. 5.

<https://sdretailstorage.azureedge.net/blog-content/blogs/flan/files/F-NEWS-VIVIENNE-WESTWOOD-030323-PORTRAIT-IMAGE-02.jpg> (13.6.2024.)

Slika br. 6.

<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSnoHTufSCvrVZgL3HDgA2CAwzNUHPZqoEXjOKxSoUH7at9oBBE> (27.6.2024.)

Slika br. 7.

<https://sdretailstorage.azureedge.net/blog-content/blogs/flan/files/F-NEWS-VIVIENNE-WESTWOOD-030323-PORTRAIT-IMAGE-01.jpg>

Slika br. 8.

[https://encrypted-tbn3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQ9MwMxImTsPpvG\\_2A3ly3qPQFAfQnIp1TV4N9UWHbMuzvGMifm](https://encrypted-tbn3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQ9MwMxImTsPpvG_2A3ly3qPQFAfQnIp1TV4N9UWHbMuzvGMifm) (15.7.2024.)

Slika br. 9.

[https://www.menswearstyle.co.uk/content/blogs/f749244e-a2ea-4337-b406-404194b7743a\\_blog\\_ln.jpg](https://www.menswearstyle.co.uk/content/blogs/f749244e-a2ea-4337-b406-404194b7743a_blog_ln.jpg)

Slika br. 10.

[https://images.hellomagazine.com/horizon/original\\_aspect\\_ratio/b14bbd1ea36d-gettyimages-152080030.jpg?tx=c\\_limit,w\\_960](https://images.hellomagazine.com/horizon/original_aspect_ratio/b14bbd1ea36d-gettyimages-152080030.jpg?tx=c_limit,w_960)

Slika br. 11.

[https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcR2F5fDL\\_cREqVKqzLzmnL37rGHszls9q8-6iWOz3iGYTRVQzNR](https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcR2F5fDL_cREqVKqzLzmnL37rGHszls9q8-6iWOz3iGYTRVQzNR)

Slika br. 12.

[https://www.instagram.com/p/Cmy02pzLi1z/?utm\\_source=ig\\_embed&utm\\_campaign=loading](https://www.instagram.com/p/Cmy02pzLi1z/?utm_source=ig_embed&utm_campaign=loading)

Slika br. 13.

[https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRlqbEWO\\_pbI1\\_7Hz-W9ITTsxowY8xK2LUBTYvguw62n\\_bfLqqa](https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRlqbEWO_pbI1_7Hz-W9ITTsxowY8xK2LUBTYvguw62n_bfLqqa)

Slika br. 14.

<https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSfWGnXEhR85zRtrAFDg9PwO-C0i6Ihz1PHeQ8avQHHnWqyhITX>

Slika br. 15.

<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTDA4MCoik11X2N1G0nI5QvgtcESpvzAUpz524WLGCEV8Ci87Hh>

Slika br. 16.

<https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSLE3QX4Enk7r-N5Dc57ngSkwtE685p9aU96dxAK5k6DBD1ewem>

Slika br. 17.

<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQRzYx-dnTcG6KzYLv6OfbScYKVuR7lj5QEIfXYPJX9-eU6GyWp>

Slika br. 18.

<https://i.pinimg.com/564x/8c/71/25/8c71256a1fe9f27813a2645adb8774c7.jpg>

Slika br. 19.

[https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQQVThQF\\_AtpB\\_DEE3aGaP6rejwPZ7c9Wq5Nez4sAXL-DHoremq](https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQQVThQF_AtpB_DEE3aGaP6rejwPZ7c9Wq5Nez4sAXL-DHoremq)

Slika br. 20.

<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTQ6xMUz37UFvS2CCqkFVmuZF1FZpn04OdkDM9JIgbxiYpupkn2>

Slika br. 21.

<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRJPbwBDDfdOZa84wGidOkLefdp9uSaCGr45pEoNEV74UuPXUSH>

Slika br. 22.

[https://encrypted-tbn2.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcS20OGNKAiUC\\_7IH7poEx-VzdqdGERq8HBPIBhxvtdIkXqbWOMB](https://encrypted-tbn2.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcS20OGNKAiUC_7IH7poEx-VzdqdGERq8HBPIBhxvtdIkXqbWOMB)

Slika br. 23.

<https://encrypted-tbn2.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSK2yIVO9IY-GcBx4Bf7LeIWidAnwN8SCEjQNo7vMgohg-bE8UO>

Slika br. 24.

<https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQl0z2K8y0u2GXDV1SN9uwY-kWOZBySYvbQXuCa2HsrEcTIq2JG>

Slika br. 25.

<https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSq5P2W2WcD7aOpXDGqznArGQuFyGls7prjkSobFpgEyTV8T7nq>

Slika br. 26.

[https://encrypted-tbn2.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSNjoYq1GXgijBGfPbin8WTvTk22bKIG0xX2Ven\\_o2vHYdNuLwY](https://encrypted-tbn2.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSNjoYq1GXgijBGfPbin8WTvTk22bKIG0xX2Ven_o2vHYdNuLwY)

Slika br. 27.

<https://encrypted-tbn3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQ0YNhVTPYQn0rySr1JinltdJMLKxyUYAGexVxLYa4VaUormvn8>

Slika br. 28.

<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSPSaFJhrLEzj6kdiCn4ggJE5sEGyaoXtaaXmZSOZgFu7fVnDum>



Slika br. 29.

<https://encrypted->

[tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQ5xqXvg7O9G9siftRIK8IFM1Eynus1vO](https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQ5xqXvg7O9G9siftRIK8IFM1Eynus1vO)

[Fcr-KBB5o1iDCjxtAm](https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQ5xqXvg7O9G9siftRIK8IFM1Eynus1vO)